

Dat verklaart reeds een beetje waarom ik de voorstelling sterk vond op zijn reële momenten en eerder zwak op zijn symbolische momenten. De 'wierook-scène' bijvoorbeeld, en de dans die op de 'zandzakken-scène' volgt. Ze lijken me van een andere orde.

"Ik heb in de voorstelling bewust stijlbreuken ingebouwd. Ik maak theater in de voorstelling, maar iedere keer dat je vanuit die theaterstructuur iets nieuws zou verwachten, kap ik het af en plaats er een installatie naast, of een dans. In de dans die je aanhaalt krijg je weer verschillende bewegingen waarmee ik uit de structuur breek: er is de zeer artificiële beweging die afgebroken wordt door zo hard mogelijk op mekaar rug te slaan, waardoor men uit zijn rol valt en er een nieuwe spanning ontstaat."

"Het is theater zoals te verwachten en te voorzien was. Ergens is dat correct natuurlijk, ik speel op een scène of in theaters. Eén ding moet duidelijk zijn: alles wat er gebeurt, is eigenlijk déjà vu, al gebruikt in theaters of beeldende kunst, of verwijst ernaar. Facet per facet bekeken zou het gewoon theater zijn, of performance, of een stukje beeldend werk. Door al die structuren naast elkaar te plaatsen, ontstaat er voor mij een soort braakliggend terrein waaruit je kan ontginnen." (**)

Het is theater zoals te verwachten en te voorzien was
Foto Luc Thibau



Bunzenbranders

"Met dat afbreken van bepaalde structuren en mediums heb ik dus steeds gewerkt. Net zoals met verwijzingen naar of relativeringen van bepaalde theaters. De 'begravenis-scène' bijvoorbeeld is een duidelijke verwijzing naar het werk van Bob Wilson. Maar tegelijkertijd ook een relativering."

Uiteindelijk heb ik toch geen boodschap aan een verwijzing naar Wilson, Broodthaers of Kounellis. Het is waarschijnlijk wel de enig mogelijke manier voor u om iets op de scène te zetten, omdat het uw realiteit is.

"Het is ook uw realiteit, maar ik kan het niet verhelpen dat jij het niet kunt aflezen, dat jij het niet kent. Ik zeg niet dat het onmogelijk is de voorstelling emotioneel te vertalen."

Weten dat de gasbranders naar Kounellis verwijzen, mag inderdaad geen voorwaarde zijn om die scène te kunnen vatten.

"Waarom niet? Als Ad Reinhardt in 1958 een zwart doek schildert, dan kan jij niet zeggen dat het een mooi schilderij is, want au fond is dat niets. Je kan het alleen maar begrijpen als je de context kent waarin hij dat schildert: tijd, canvas, maten. Het is altijd meegenomen als je 't kunt aflezen."

Het is meegenomen maar het staat toch ook op zichzelf?

"Toch is het belangrijk. Je hebt natuurlijk je vrijheid als mens om over dat zwart doek te zeggen dat je 't mooi vindt. Punt. Maar wat zeg je dan? Dan zeg je twee keer niets. Het is evident dat 80% van het publiek mijn voorstelling niet kan aflezen, tenzij op een onbewuste manier. Men voelt dat we met begrippen en emoties werken die we op een kennis baseren. Het is niet de bedoeling dat het publiek die kennis perfect kan rationaliseren, want het theater is niet $1+1=2$. Maar je moet er wel oog voor hebben, want als je alleen zegt dat je de voorstelling 'mooi' vindt, dan spreek je over smaak en niet over theater of kunst."

Kounellis is met die bunzenbranders gaan werken in een bepaald klimaat, als een nieuwe stap in zijn ontwikkeling. Als ik dat weet, ga ik in jouw scène meer zien of ga ik ze anders bekijken dan iemand die Kounellis' werk niet kent. Toch kan die andere persoon er veel aan hebben, omdat jij die bunzenbranders in een nieuwe context plaatst en dat maakt het net interessant. Het mag toch nooit zo zijn dat jouw beeld pas begrijpbaar wordt als men weet waar jij elementen geplukt hebt. In dat geval raak je aan het wezen van de voorstelling.



"Je kan dit niet als standpunt innemen. Als ik een theater voorstelling zie, probeer ik ze af te lezen. Idem voor een tentoonstelling. Jouw standpunt is bijna dat je het niet mag aflezen, dat je het moet ondergaan. Dat weiger ik te doen."

Slaat dat aflezen evenzeer op de activiteit op de scène als op de vormelijkheid?

"Absoluut. Dat zou ook in het theater moeten bestaan. Wat het theater vooral boeiend maakt, soms moeilijker, soms gemakkelijker, is dat je niet met dode materialen werkt zoals in de beeldende kunst, maar met mensen, met een eigen karakter en persoonlijke inzichten. En zo zijn er toch moeilijk te expliciteren maar duidelijk voelbare zaken die je zelf ervaart, die de mensen waar je mee samenwerkt ervaren, die een generatie samenhouden. Je voelt dezelfde basis en dat kan je ook aflezen."

Ik kom erop terug: elke activiteit is gebaseerd op een reflectie van wat je meemaakt in je leven of een emotie. Maar die reflectie of emotie is gebaseerd op een kennis. Die kennis kan iedereen verwerven. Je leeft toch niet in een vacuüm? Als je voor de eerste keer dat zwarte schilderij ziet, stel jij je dan geen vragen? Je wilt een antwoord, je gaat aan onderzoek doen en over een jaar zie je in dat schilderij niet alleen meer een zwarte kleur, maar zie je meer."

Mooie leugen

Als alles af te lezen is, als alles gebaseerd is op een kennis, is dan de manier waarop de mensen bij jou op de scène evolueren — persoonlijkheden, on-theatraal, zeer concreet op dat moment en in die ruimte — geen duidelijk standpunt tegenover het historisch referentiekader van het theater? Welk is dat standpunt? Wat is theater voor u?